

Samenvatting Rijksbegroting 2027

De plannen voor het sociaal domein

Stimulansz

15 september 2026

Versie 1

Voorwoord

Op Prinsjesdag leest de koning de [troonrede](#) voor en presenteert het kabinet de Rijksbegroting en de plannen voor het komende jaar. Veel van deze maatregelen kunnen gevolgen hebben voor gemeenten en professionals in het sociaal domein.

Traditiegetrouw maakt Stimulansz daarom een **feitelijke samenvatting**¹ van de Rijksbegroting, met speciale aandacht voor **armoede en schulden, inburgering, jeugdhulp, werk, inkomen en participatie en de Wmo**. We beschrijven wat het kabinet aankondigt en welke maatregelen en beleidsvoornemens in de begrotingsstukken zijn opgenomen, zonder politieke duiding of beoordeling. Daarbij geldt een belangrijk voorbehoud.

Niet alle aangekondigde maatregelen zijn al definitief. De afzonderlijke begrotingen moet eerst bij wet worden aanvaard door zowel de Tweede als de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Omdat het kabinet niet over een eigen meerderheid beschikt, is op voorhand niet duidelijk voor welke begrotingsvoorstellen en afzonderlijke wetsvoorstellen voldoende parlementaire steun bestaat.

Tijdens de parlementaire behandeling kunnen voorstellen bovendien worden gewijzigd, aangevuld of verworpen. Een deel van de maatregelen vloeit voort uit vastgesteld beleid of bestaande afspraken; voor andere maatregelen is nog afzonderlijke wetgeving nodig.

Stimulansz,
15 september 2026

¹ **Redactioneel voorbehoud.** Deze samenvatting is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Aan de inhoud kunnen echter geen rechten worden ontleend. Bij eventuele verschillen tussen deze samenvatting en de officiële begrotingsstukken, Kamerstukken of vastgestelde wet- en regelgeving, zijn de officiële bronnen leidend.

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting	4
1 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	6
1.1 Participatiewet in balans	6
1.2 Afsluiten IOAZ voor nieuwe instroom	6
1.3 Armoede	6
1.4 Energiefonds	7
1.5 Schulden	7
1.6 Beschut werk	7
1.7 Vereenvoudiging Toeslagenwet	8
1.8 Banenafpraak	8
1.9 Hervorming arbeidsmarktinfrastructuur	8
1.10 WW-uitkeringen	9
1.11 Pro-actieve dienstverlening	9
1.12 Inburgering	9
2 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	11
2.1 Wmo: inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage	11
2.2 Beweging naar gezondheid en ondersteuning	11
2.3 Jeugdhulp	11
3 Gemeentefonds 2027	13
Gebruikte bronnen	14
Colofon	15
Over Stimulansz	16

Samenvatting

De Rijksbegroting 2027 laat voor het sociaal domein vooral een voortzetting en verdere uitwerking zien van eerder ingezette hervormingen. Terugkerende thema's zijn menselijke maat, vereenvoudiging, preventie, vroegtijdige ondersteuning, samenwerking tussen domeinen en overheden en verbetering van de uitvoerbaarheid.

Voorbehoud parlementaire behandeling. De begrotingsvoorstellen moeten nog door de Staten-Generaal worden behandeld. De afzonderlijke begrotingen worden bij wet vastgesteld en moeten daarmee door zowel de Tweede als de Eerste Kamer worden aanvaard. Omdat het kabinet geen meerderheid heeft, is op voorhand niet duidelijk voor welke begrotingsvoorstellen en afzonderlijke wetsvoorstellen voldoende parlementaire steun bestaat. Een deel van de genoemde maatregelen vloeit bovendien voort uit reeds vastgesteld beleid of bestaande afspraken, terwijl andere maatregelen nog afzonderlijke wetgeving vereisen.

Binnen de **Participatiewet** treden in 2027 de laatste maatregelen van Participatiewet in balans in werking. Het kabinet wil ervaren hardheden verminderen, vertrouwen en menselijke maat wettelijk verankeren en de uitvoering eenvoudiger maken. Ook wordt onderzocht hoe mensen die vanwege een chronische ziekte of beperking niet kunnen werken beter kunnen worden ondersteund. Daarnaast wordt de handhaving in de sociale zekerheid herzien, waarbij kleine fouten minder snel grote gevolgen moeten hebben en meer nadruk komt te liggen op preventie. Het kabinet onderzoekt tevens verdere harmonisering van inkomensondersteunende regelingen en van het gemeentelijke re-integratiebeleid.

Op het terrein van **armoede en schulden** wordt het Nationaal Programma Armoede en Schulden voortgezet. Het aantal mensen en kinderen in armoede neemt naar verwachting af in 2026. Tegelijkertijd constateert het kabinet versnippering in het armoedebelief en verschillen tussen gemeenten. Samen met gemeenten wordt daarom gewerkt aan vereenvoudiging en verbetering van het beleid. Binnen de schuldhulpverlening ligt de nadruk op vroegsignalering, toegankelijke basisdienstverlening, bescherming van het bestaansminimum en het voorkomen dat beginnende schulden problematisch worden.

Voor **werk en participatie** verandert in 2027 de verdeling van de begeleidingsmiddelen voor beschut werk. Daarnaast wordt gewerkt aan een forfaitaire loonkostensubsidie voor beschut werk, met beoogde invoering per 1 januari 2028. De banenafpraak wordt verder ontwikkeld, waarbij de ondersteuningsbehoefte van mensen meer centraal moet komen te staan. Ook gaat de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur verder. Alle regio's hebben een regionaal Werkcentrum en een regionaal beraad; gewijzigde wet- en regelgeving moet naar verwachting medio 2027 in werking treden.

Het kabinet wil daarnaast **proactieve dienstverlening** mogelijk maken. UWV, SVB en gemeenten krijgen naar verwachting vanaf begin 2027 een wettelijke grondslag om mensen die mogelijk recht hebben op een uitkering of voorziening gericht te benaderen en hen te helpen bij het doen van een aanvraag. Daarmee moet niet-gebruik van regelingen worden voorkomen.

Bij **inburgering** staat werk centraal. Het kabinet wil de arbeidsparticipatie van nieuwkomers vergroten en streeft ernaar dat in 2030 75.000 extra nieuwkomers aan het werk zijn. Het wil afspraken maken met werkgevers- en brancheorganisaties en daarbij aandacht besteden aan instroom in tekortsectoren. Ook wil het kabinet al tijdens de asielopvang meer nadruk leggen op het leren van de taal en het vinden van werk. In de eerste helft van 2027 worden verschillende deelonderzoeken naar de werking en doeltreffendheid van de Wet inburgering 2021 opgeleverd. Deze vormen input voor de wetsevaluatie die in het derde kwartaal van 2027 start.

Binnen de **Wmo** ligt een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer om het abonnementstarief te vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage. De beoogde invoeringsdatum is 1 januari 2028. De maatregel leidt volgens de begroting vanaf 2028 tot een structurele besparing van € 225 miljoen in het gemeentefonds. Tegelijkertijd wordt via het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord de samenwerking tussen zorg en sociaal domein verder versterkt. Vanaf 2027 komen middelen beschikbaar voor onder meer laagdrempelige steunpunten, sociaal verwijzen, valpreventie, ketenaanpakken en stevige lokale teams.

Voor de **jeugdhulp** blijft de Hervormingsagenda Jeugd richtinggevend. De uitvoering wordt aangescherpt, geconcretiseerd en geïntensiveerd langs vijf lijnen: een sterke sociaal-pedagogische basis, stevige lokale teams, minder gebruik van aanvullende jeugdhulp, minder uithuisplaatsingen en gesloten jeugdhulp en verbetering van de kwaliteit van de jeugdzorg. Aan de Hervormingsagenda is een structurele besparingsopgave gekoppeld die vanaf 2028 oploopt tot circa € 1,5 miljard. Per 1 januari 2027 moeten aangewezen jeugdhulpregio's voldoen aan nieuwe eisen voor regionale samenwerking. In januari 2027 brengt de deskundigencommissie onder leiding van Tamara van Ark een zwaarwegend advies uit over de uitvoering van de Hervormingsagenda, de uitgavenontwikkeling en de houdbaarheid van het stelsel.

Ook de **bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen Rijk en medeoverheden** krijgen nadrukkelijk aandacht. Het kabinet wil de balans tussen taken, middelen en uitvoeringscapaciteit verbeteren. In 2027 wordt het verdeelmodel van het gemeentefonds verder aangepast, zodat de verdeling beter aansluit bij het uitgavenpatroon van gemeenten. Nieuw of gewijzigd rijksbeleid moet bovendien beter worden getoetst op financiële gevolgen en uitvoerbaarheid, onder meer via de verplichte Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden. Daarnaast werkt het kabinet aan een herziening van het uitkeringsstelsel en aan vermindering van de administratieve lasten rond specifieke uitkeringen.

Samengevat staat 2027 voor een belangrijk deel in het teken van de uitvoering en verdere uitwerking van reeds ingezette hervormingen in het sociaal domein. Voor gemeenten veranderen op verschillende terreinen wet- en regelgeving, financiering en samenwerkingsafspraken. Tegelijkertijd zet het kabinet in op een betere balans tussen taken, financiële middelen en uitvoeringscapaciteit van medeoverheden. **De uiteindelijke uitwerking is mede afhankelijk van de parlementaire behandeling. Door de positie van het minderheidskabinet is niet op voorhand duidelijk voor welke begrotingsvoorstellen en afzonderlijke wetsvoorstellen in de Tweede en Eerste Kamer voldoende steun bestaat.**

1 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

1.1 Participatiewet in balans

De Participatiewet moest meer in balans worden gebracht. Het kabinet wil de ervaren hardheden in de Participatiewet wegnemen door vertrouwen en menselijke maat te verankeren in de wet en door de uitvoering van de wet eenvoudiger te maken.

In 2027 treden de laatste maatregelen van de wet Participatiewet in balans in werking en worden gemeenten ondersteund bij de implementatie daarvan. Daarnaast onderzoekt het kabinet hoe de Participatiewet nog verder verbeterd kan worden, onder andere door mensen die niet kunnen werken door een chronische ziekte of beperking beter te ondersteunen.

Met de wet Handhaving sociale zekerheid wordt de handhaving in brede zin herzien, zodat mensen de zekerheid krijgen dat kleine foutjes niet tot grote gevolgen leiden. Met het versterken van de preventieve aanpak wordt bovendien de kans op fouten verkleind.

Er wordt gewerkt aan de ambitie om verschillende inkomensondersteunende regelingen binnen de Participatiewet waar mogelijk te harmoniseren en verschillen te verkleinen.

Ook wordt onderzocht hoe we op het terrein van het gemeentelijk re-integratiebeleid meer kunnen komen tot harmonisering, gegeven de verschillen tussen gemeenten onderling, en tussen gemeenten en UWV.

1.2 Afsluiten IOAZ voor nieuwe instroom

Naar verwachting wordt in 2027 de wetsbehandeling afgerond voor het dichtzetten van de IOAZ per 1 januari 2028 voor nieuwe instroom.

1.3 Armoede

Het kabinet zet via het Nationaal Programma Armoede en Schulden samen met gemeenten in op een effectief en eerlijk armoedebeleid in Nederland.

Het aantal mensen en het aantal kinderen in armoede neemt naar verwachting af in 2026. Tegelijk laten rapporten van onder meer de Commissie sociaal minimum, Nibud, FNV en IPE zien dat het gemeentelijke armoedebeleid versnipperd is, zowel bij de landelijke als lokale regelingen, en daarnaast zijn er soms grote verschillen tussen gemeenten. Het kabinet wil daarom samen met gemeenten het armoedebeleid vereenvoudigen en verbeteren.

Verder wordt ingezet op interdepartementale samenwerking om te komen tot samenhangend beleid in het sociaal domein, onder andere via de interdepartementale aanpak kwetsbare gezinnen met jeugdigen van 0-27 jaar vanuit de ministeries VWS, OCW, SZW, JenV en BZK.

Door geldzorgen vroegtijdig te signaleren en inwoners te leren omgaan met geld en snel naar passende ondersteuning te leiden, krijgen inwoners meer grip op hun financiële situatie. Het kabinet ondersteunt dit in 2027 onder andere met financiële educatie.

1.4 Energiefonds

Het kabinet zet in op een betaalbare energierekening en een rechtvaardige energietransitie voor huishoudens met een kleine portemonnee. Terwijl er wordt gewerkt aan woningverduurzaming en energiebesparing hebben energiearme huishoudens ondersteuning nodig. Het kabinet bereidt daarom een noodfonds energie voor dat komende winter open kan. Dit fonds wordt een overheidsregeling met voldoende middelen om alle huishoudens in de doelgroep te helpen. Er wordt gewerkt aan een koppeling met woningverduurzaming door gemeenten.

1.5 Schulden

In het Nationaal Programma Armoede en Schulden zijn de doelstellingen voor het schuldenbeleid geformuleerd. Minder huishoudens krijgen problematische schulden, minder huishoudens gaan van beginnende naar problematische schulden en meer huishoudens stromen succesvol en duurzaam uit de problematische schulden.

Het kabinet zet in op verbetering van de schuldhulpverlening. Met VNG en Divosa zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over de basisdienstverlening. Daarmee wil het kabinet het hulpaanbod toegankelijker maken en in elke gemeente minimaal dezelfde elementen laten bevatten. Daarnaast versterkt het kabinet ook op andere vlakken de schuldhulpverlening, onder meer met het wetsvoorstel Schuldregelen.

Verder wordt gewerkt aan betere borging van het bestaansminimum in geval van beslag, onder meer via de evaluatie van de beslagvrije voet en het wetsvoorstel Bescherming inkomen bij beslagleggingen (voorheen Stroomlijning keten voor derdenbeslag). Het doel is om schulden zoveel mogelijk in een vroeg stadium te signaleren en op te lossen.

Met de betrokken departementen en partijen wordt een voorstel uitgewerkt hoe de beschikbare middelen voor verschillende schuldenmaatregelen, zoals vroegsignalering en een beter zicht op schulden, zo goed mogelijk kunnen worden ingezet.

1.6 Beschut werk

Per 2027 verandert de verdeelsystematiek van de begeleidingsmiddelen voor beschut werk. De nieuwe verdeling sluit beter aan bij de behoefte aan en realisatie van beschut werk bij gemeenten. De invoering van de nieuwe verdeelsystematiek volgt een ingroeipad tot 2029, waarna de nieuwe verdeling volledig geldt. Daarnaast werkt het kabinet aan de wetswijziging voor de invoering van een forfaitaire loonkostensubsidie voor beschut werk. Deze wijziging zorgt ervoor dat de financiering van de loonkostensubsidie voor beschut werk beter aansluit bij de praktijk. Het wetsvoorstel ligt momenteel bij de Raad van State voor advies. De verwachte inwerkingtreding van het wetsvoorstel is 1 januari 2028. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van het wetsvoorstel zijn de begeleidingsmiddelen voor beschut werk in de voorjaarsnota van 2025 opgehoogd. Hiermee worden gemeenten en sociaal ontwikkelbedrijven alvast tegemoetgekomen voor het financiële knelpunt bij beschut werk. De loonwaardesystematiek verandert pas na inwerkingtreding van het wetsvoorstel. Vanaf de inwerkingtreding van het wetsvoorstel lopen de middelen mee in het budget voor bijstand en loonkostensubsidie.

1.7 Vereenvoudiging Toeslagenwet

In de voorjaarsbesluitvorming 2025 waren middelen vrij gemaakt om de Toeslagenwet op korte termijn te vereenvoudigen. Het pakket aan maatregelen dat binnen deze middelen genomen kan worden, leidt maar beperkt tot een vereenvoudiging voor mensen en uitvoering. Mede daarom is in de voorjaarsbesluitvorming 2026 besloten om deze middelen in te zetten voor de tegenvaller op de SZW-begroting

1.8 Banenafspraken

De banenafspraken uit het Sociaal Akkoord van 2013 heeft tot doel om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen bij reguliere werkgevers. Met sociale partners is afgesproken 125.000 extra banen voor deze doelgroep te realiseren. Tot en met 2025 zijn er tot nu toe ruim 90.000 extra banen gerealiseerd. Een mooi aantal, maar de doelstelling van 125.000 banen is daarmee nog niet bereikt en dat is teleurstellend.

Er zijn diverse redenen waarom de doelstelling voor de banenafspraken nog niet bereikt is. Een belangrijke reden is dat er op dit moment veel mensen met een beperking zijn die niet onder de doelgroep banenafspraken vallen omdat de afbakening nu te veel uitgaat van de uitkeringssituatie van mensen. Andere reden is dat een deel van de werkgevers niet bekend is met de banenafspraken en de regelingen die er zijn voor werkgevers. Ook zien we dat werkgevers en werknemers het systeem van de banenafspraken en quotumregeling en de bijbehorende financiële instrumenten als complex zien.

Het kabinet is aan de slag om de banenafspraken te verbeteren, en bovenstaande knelpunten zoveel mogelijk op te lossen. Zo wordt er gewerkt aan een nieuwe banenafspraken waarin de ondersteuningsbehoefte van mensen centraal gesteld wordt. In het najaar van 2026 wordt de Tweede Kamer hier verder over geïnformeerd. Op kortere termijn werkt het kabinet nog aan een verdere verbreding van de doelgroep banenafspraken, waarbij onder andere loonkostensubsidie beschikbaar wordt gesteld in de WIA, de WW en in de Wajong.

1.9 Hervorming arbeidsmarktinfrastructuur

Ook in 2027 wordt gewerkt aan de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur. Alle regio's hebben een regionaal Werkcentrum en een regionaal beraad waarin publieke en private partijen samenwerken aan arbeidsmarktdienstverlening. Werkzoekenden, werkenden en werkgevers kunnen bij een Werkcentrum terecht met vragen over werk, loopbaanontwikkeling, scholing en personeelsvraagstukken.

Het voornemen is per medio 2027 de onderliggende gewijzigde wet- en regelgeving ter versterking van de arbeidsmarktinfrastructuur van kracht te laten worden. Met de start van de Werkcentra, de regionale beraden en de wet- en regelgeving is de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur nog niet gereed. Via de thematafels 'Samenwerking in en rond het Werkcentrum' en 'Digitale Arbeidsmarktinfrastructuur' bouwen de partijen verder aan de samenwerking, zodat de regionale arbeidsmarktinfrastructuur kan bijdragen aan de regionale opgaven en de landelijke ambities, zoals bij Nederland Werkt, Nieuwkomers aan het werk en de Talentstrategie.

1.10 WW-uitkeringen

In het coalitieakkoord is opgenomen om de maximale WW-duur in te korten van 24 naar 12 maanden per 2028, een aanscherping van de referte-eis, verhoogde uitkering in eerste twee maanden en een vertraagde opbouw van WW-rechten per 2030. De maatregel om de maximale duur van de WW-uitkering in te korten wordt met één jaar uitgesteld.

1.11 Pro-actieve dienstverlening

Het wetsvoorstel Proactieve dienstverlening SZW creëert de bevoegdheid tot proactieve dienstverlening voor UWV, de SVB en gemeenten bij de uitvoering van taken in het kader van de sociale zekerheid. Met dit wetsvoorstel wordt een wettelijke grondslag gecreëerd voor het gericht benaderen van mensen die mogelijk recht hebben op een uitkering of voorziening, en hen te helpen bij het doen van een aanvraag, om zo niet-gebruik te voorkomen. Het wetsvoorstel zal naar verwachting begin 2027 in werking treden.

Voor het wetsvoorstel vereenvoudiging en versterking gegevensbescherming in de sociale zekerheid zullen UWV en SVB naar verwachting in 2027 gevraagd worden een uitvoeringstoets uit te voeren. Het wetsvoorstel zal de bepalingen over de verwerking van persoonsgegevens in de Wet SUWI en de Participatiewet specifieker maken en een inzichtelijke en eenduidige opbouw geven.

1.12 Inburgering

Het kabinet zet in op werk en meedoen. Iedereen in Nederland hoort actief deel te nemen en bij te dragen aan onze samenleving, ook nieuwkomers. Om hun arbeidsparticipatie te vergroten, wordt er gewerkt aan een plan van aanpak om *meer* nieuwkomers *sneller* aan het werk te laten gaan. De inzet is om 75.000 nieuwkomers meer aan het werk te hebben in 2030.

Het kabinet wil werk centraal stellen in de inburgering en afspraken maken met werkgeversorganisaties- en brancheorganisaties. Hierbij is aandacht voor instroom in tekortsectoren. Verder wil het kabinet al in de asielopvang de focus leggen op het leren van de taal en het vinden van werk.

In de eerste helft van 2027 worden diverse deelonderzoeken opgeleverd over de werking en doeltreffendheid van de Wet inburgering 2021. Deze vormen input voor de wetsevaluatie die in het derde kwartaal van 2027 wordt gestart en in de eerste helft van 2028 wordt gepubliceerd. De uitkomsten van de wetsevaluatie worden gebruikt voor verdere versterking van het stelsel en de uitvoering daarvan.

2 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

2.1 Wmo: inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage

De invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo 2015 ter vervanging van het abonnementstarief ligt in de Tweede Kamer. Dit moet een bijdrage leveren aan de houdbaarheid en toegankelijkheid van de Wmo 2015. De beoogde inwerkingtreding van dit wetsvoorstel is 1 januari 2028. Deze maatregel leidt tot een structurele besparing van € 225 miljoen in het gemeentefonds vanaf 2028.

2.2 Beweging naar gezondheid en ondersteuning

In 2026 is het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) gesloten. De afspraken D5 en D6 uit het AZWA versterken de samenwerking tussen zorg- en sociaal domein, als vervolg op IZA en GALA. Afspraak D5 richt zich op de basisfunctionaliteiten, zoals laagdrempelige steunpunten, sociaal verwijzen, valpreventie en ketenaanpakken rond overgewicht en Kansrijke Start. Hiervoor worden op landelijk niveau kaders en handreikingen meegegeven, die dit jaar vertaald worden in regionale afspraken door de regio's zelf. Afspraak D6 ziet op de benodigde basisinfrastructuur in de gemeenten, zoals inloopvoorzieningen en stevige lokale teams. Vanaf 2027 zijn de middelen vanuit het AZWA beschikbaar voor gemeenten en regio's om de D5 en D6 afspraken volgend uit het AZWA uit te voeren via de Regeling specifieke uitkering AZWA en HLO (SPUK AZWA).

2.3 Jeugdhulp

In juni 2023 hebben jongeren- en cliëntenorganisaties, gemeenten, aanbieders, professionals en het Rijk de Hervormingsagenda Jeugd ondertekend. Daarmee wordt gestimuleerd dat jongeren weerbaar opgroeien, dat jongeren en ouders in een kwetsbare positie tijdige, passende jeugdzorg ontvangen, en wordt gewerkt aan een houdbaar stelsel. Naast deze inhoudelijke verbeteringen is aan de Hervormingsagenda ook een structurele besparingsopgave gekoppeld, oplopend tot circa € 1,5 miljard (vanaf 2028).

De implementatie van de Hervormingsagenda is in volle gang. Er wordt stevig ingezet op het verbeteren van het inzicht in de werking van het stelsel en strakker gestuurd op de voortgang van de Hervormingsagenda Jeugd. Mede op basis van het waardevolle advies van de Deskundigencommissie is gekozen voor de volgende vijf lijnen om op te sturen (routekaart):

1. We faciliteren en ondersteunen een sterke sociaal-pedagogische basis;
2. We creëren stevige lokale teams die zelf hulp bieden;
3. We dringen het gebruik van aanvullende jeugdhulp terug;
4. We zorgen voor minder uithuisplaatsingen en minder gesloten jeugdhulp;
5. We verbeteren de kwaliteit van de jeugdzorg.

Deze vijf lijnen zijn geen nieuwe doelstellingen: het gaat om aanscherping, concretisering en intensivering van de acties uit de Hervormingsagenda waarvan we verwachten dat ze – in samenhang – het meest (kunnen) bijdragen aan de transformatie in het jeugddomein. Op basis van in 2026 geformuleerde indicatoren in de routekaart wordt de voortgang op de verschillende lijnen van de Hervormingsagenda zorgvuldig gevolgd en waar nodig bijgestuurd. Daarnaast wordt stevig doorgewerkt aan een centrale monitor van het jeugdstelsel en het verbeteren van de beschikbaarheid en kwaliteit van data.

In 2026 is ingezet op de doorontwikkeling van stevige lokale teams die de toegang tot hulp verbeteren en zelf (integrale) hulp bieden. Zo is begin 2026 het convenant hierover ondertekend. Het wetsvoorstel Reikwijdte, waarin hun positie is verankerd, is begin 2026 in internetconsultatie gebracht.

Om de transformatie van de gesloten jeugdhulp te versnellen hebben de ministeries van VWS, JenV en OCW met gemeenten en aanbieders bestuurlijke afspraken gemaakt en een plan van aanpak opgesteld. Om aan deze transformatie van de gesloten jeugdhulp een impuls te geven is er een regeling ter dekking van de frictiekosten in werking getreden. Daarnaast worden de landsdelen ondersteund in deze transformatie. Voor de regeling en de ondersteuning is circa € 180 miljoen beschikbaar. Onderdeel hiervan is een landelijk ondersteuningsprogramma voor gemeenten en aanbieders.

In 2025 is het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg in de Tweede Kamer aangenomen. De aangewezen jeugdhulpregio's moeten in 2026 aan de slag met de implementatie van deze wet. Per 1 januari 2027 moeten zij voldoen aan de regels rond regionale samenwerking en beschikken over een Gemeenschappelijke Regeling en regiovisie die voldoet aan de eisen in de wet en lagere regelgeving. Lopende inkoopcontracten voor jeugdhulp mogen worden uitgediend. Daarnaast hebben VNG en VWS afgesproken om in 2026 met elkaar te verkennen op welke manier de zorg en ondersteuning voor kwetsbare jongeren en gezinnen versterkt én beperkt kan worden om tot een houdbaar stelsel te komen. In 2027 zetten we verder in, op basis van de uitkomsten van deze verkenning en gezamenlijke besluitvorming hierover, op meer grip en sturing op het jeugdstelsel.

De commissie van deskundigen (o.l.v. Tamara van Ark) zal in januari 2027 een zwaarwegend maatgevend advies uitbrengen aan de partijen van de Hervormingsagenda over de uitvoering van de maatregelen en de gepleegde inspanningen uit de Hervormingsagenda, mede in relatie tot de uitgavenontwikkeling. Daarin neemt zij ook de uitvoering van de intensivering van de Hervormingsagenda, en de aanvullende afspraken mee, zoals deze zijn gemaakt in de zogenoemde Routekaart. Daarnaast betreft de commissie bij haar oordeel ook voorstellen hoe te komen tot een houdbaar stelsel. De aanhoudende stijging van de jeugdzorguitgaven zoals we die de afgelopen jaren hebben gezien is immers niet wenselijk noch houdbaar voor de toekomst. Besluitvorming over de opvolging van het advies loopt mee met de voorjaarsbesluitvorming in 2027.

3 Gemeentefonds 2027

Het kabinet wil de samenwerking tussen Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen versterken. Inwoners verwachten steeds vaker maatwerk en maatschappelijke opgaven spelen op verschillende schaalniveaus. Daarom moet de overheid volgens het kabinet zo dicht mogelijk bij inwoners worden georganiseerd, met ruimte voor betrokkenheid van inwoners en goede samenwerking tussen overheden.

Voor een slagvaardig openbaar bestuur zijn een heldere taakverdeling, passende financiering, voldoende uitvoeringskracht en ruimte voor lokaal maatwerk nodig. De ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Financiën zijn op grond van de Financiële-verhoudingswet verantwoordelijk voor een toereikend gemeentefonds en een goede verdeling van de middelen.

Het kabinet wil de balans tussen taken, middelen en uitvoeringscapaciteit van medeoverheden verbeteren. Rijk, VNG en IPO onderzoeken daarom hoe financiële en niet-financiële monitoring meer inzicht kan geven in medebewindstaken en mogelijke disbalansen. De uitkomsten worden betrokken bij een bredere Samenwerkingsagenda tussen Rijk en medeoverheden.

In 2027 wordt daarnaast het verdeelmodel van het gemeentefonds verder aangepast, zodat de verdeling van middelen beter aansluit bij het uitgavenpatroon van gemeenten.

Bij nieuw of gewijzigd rijksbeleid dat gevolgen heeft voor gemeenten moet het Rijk op grond van artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet inzichtelijk maken welke financiële gevolgen dit heeft en hoe deze worden bekostigd.

Ook de uitvoerbaarheid van beleid krijgt meer aandacht. Bij nieuwe of gewijzigde taken met gevolgen voor medeoverheden moet vanaf het begin van de beleidsvorming een Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) worden toegepast. Deze toets is een verplichte kwaliteitseis binnen het Beleidskompas. In 2027 wordt ingezet op een betere toepassing ervan.

Verder werkt het kabinet aan een herziening van het uitkeringsstelsel tussen Rijk en medeoverheden. Het wetsvoorstel hiervoor is in juli 2026 bij de Tweede Kamer ingediend. Het moet leiden tot een toekomstbestendiger stelsel en minder administratieve lasten. Daarbij wordt onder meer een nieuwe bijzondere-fondsuitkering geïntroduceerd, die in bepaalde gevallen een alternatief kan zijn voor de specifieke uitkering.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties blijft verantwoordelijk voor de interbestuurlijke verhoudingen en de coördinatie van het overleg tussen Rijk en medeoverheden. Via de Wet gemeenschappelijke regelingen kunnen gemeenten, provincies en waterschappen onderling samenwerken.

Gebruikte bronnen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, & Ministerie van Financiën. (2026). *Vaststelling van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2027: Memorie van toelichting* (Kamerstukken II 2026/27, 37 020 B, nr. 2). Tweede Kamer der Staten-Generaal.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2026/09/15/b-gemeentefonds-2027>

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. (2026). *Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor het jaar 2027: Memorie van toelichting* (Kamerstukken II 2026/27, 37 020 XV, nr. 2). Tweede Kamer der Staten-Generaal.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2026/09/15/xv-sociale-zaken-en-werkgelegenheid-rijksbegroting-2027>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2026). *Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor het jaar 2027: Memorie van toelichting* (Kamerstukken II 2026/27, 37 020 XVI, nr. 2). Tweede Kamer der Staten-Generaal.
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2026/09/15/xvi-volksgezondheid-welzijn-en-sport-rijksbegroting-2027>

Colofon

Auteur

Fawzi Salih

Redactioneel voorbehoud

Deze samenvatting is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Aan de inhoud kunnen echter geen rechten worden ontleend. Bij eventuele verschillen tussen deze samenvatting en de officiële begrotingsstukken, Kamerstukken of vastgestelde wet- en regelgeving, zijn de officiële bronnen leidend.

Stimulansz

info@stimulansz.nl

030 298 2800

www.stimulansz.nl

Over Stimulansz

Stimulansz helpt professionals van gemeenten alle veranderingen in het sociaal domein zo soepel mogelijk te doorlopen.

Dit doen we door steeds een stap op de ontwikkelingen vooruit te lopen en te kijken wat er mogelijk is met nieuwe en bestaande wet- en regelgeving.

We zorgen voor een heldere andere kijk, gidsen gemeenten en bieden hierbij diverse diensten aan. Zo kunnen zij het beste effect voor hun inwoners bereiken, nu en straks.

Stimulansz is uitvinder van de [Omgekeerde Toets](#)[®], de beproefde en juridisch onderbouwde maatwerkmethode die veel navolging heeft gekregen en in meer dan 50% van de Nederlandse gemeenten succesvol wordt toegepast.

Nieuwsgierig?

Benieuwd wat Stimulansz nog meer te bieden heeft?

Ga naar stimulansz.nl voor meer trainingen, kennis en advies.

Volg ons ook op:

stimulansz.nl

**Anders kijken
is meer bereiken**